

องค์ความรู้ กรมวัฒนธรรม โดยสำนักงานราชบัณฑิตยสภา

ปลากัด

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น ในวันที่ผู้เขียนขอมาเรื่องปลากัดจากหนังสืออนุกรมวิธานสัตว์ อักษร ก มาให้ทราบถึงลักษณะของปลากัด ดังนี้

ปลากัด มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Betta splendens* หรือที่รู้จักกันในชื่อสามัญว่า *Siamese Fighting Fish* เป็นปลาน้ำจืดขนาดเล็ก ไม่ปรากฏว่านำมาใช้เป็นอาหาร ความยาวตลอดตัวไม่เกิน ๖.๕ เซนติเมตร มีหัวเล็ก หลิม และเขี้ยวเล็กน้อยไปทางด้านปาก ปากมีขนาดไม่กว้างนัก มีอวัยวะพิเศษใช้ช่วยหายใจที่บริเวณเหนือเหงือก ลำตัวแบนข้าง มีคอดหางกว้างมากแต่ยังคงแคบกว่าบริเวณกลางลำตัว แนวสันหลังโค้งมากกว่าแนวสันท้อง มีเกล็ดคลุมตัวและหัวเป็นแบบเกล็ดหนา ลักษณะปากมือ กรีบหลังมีก้านกรีบแข็งอยู่ตอนหน้า ๑ ก้าน และตามด้วยก้านกรีบแขนงอีก ๗-๘ ก้าน กรีบก็มีก้านกรีบแข็งอยู่ตอนหน้า ๒-๔ ก้าน และตามด้วยก้านกรีบแขนง ๒๐-๒๔ ก้าน กรีบหางและกรีบอกเป็นรูปพัด กรีบท้องมีลักษณะยาว ลำตัวและควีบมักมีสีน้ำเงิน ฟ้ำ หรือ

แดงเข้ม สีเหล่านี้อาจสลับอยู่ในตัวเดียวกันและยังเหลืออบสวยสด เฉพาะกรีบออกโปร่งแสงและไม่เคยปรากฏว่ามีสีจุดฉาด ตัวผู้เด่นกว่าตัวเมีย คือ มีนิสัยดุขัน เมื่อพบปลากัดตัวอื่นจะแสดงอาการต่อสู้ โดยทำตัวเกร็ง ริกรี่ แผ่กางกรีบทุกส่วนเต็มที่ ขณะเดียวกันก็พยายามอ้าค้างแผ่นปิดเหงือกทั้ง ๒ ข้าง ไปข้างหน้าจนเห็นคล้ายเป็นกะบังเนื่องจากแผ่นปิดเหงือกทั้ง ๒ ข้างมีส่วนติดกันด้วยพังผืดทางด้านล่างของหัว พร้อมกับเปล่งเสียงเข้มนขึ้นอีกตลอดทั้งตัวและกรีบ แล้วเข้ากัดไม่ว่าจะเป็นกับตัวเมียซึ่งทำอาการได้เช่นเดียวกันแต่ด้อยกว่า หรือกับปลาอื่น ๆ ทุกขนาด เพราะมีอุปนิสัยเช่นนี้จึงได้ชื่อว่า "ปลากัด"

ปลากัดได้รับความนิยมเพาะเลี้ยงอย่างมากในประเทศไทย อีกทั้งมีในแหล่งน้ำธรรมชาติ จึงกล่าวได้ว่าปลากัดมีศูนย์กลางการกระจายพันธุ์อยู่ในประเทศไทย ปลากัดที่พบในแหล่งน้ำธรรมชาติอาศัยอยู่ในน้ำจืด บริเวณน้ำตื้น ไส้ นิ่ง มีพรรณพืชน้ำที่มีใบปกคลุมน้ำประปรายและแสงแดดส่องถึงรำไร ซึ่งเหมาะที่จะใช้เป็นที่หลบซ่อนพรางตัว สร้างหวอดสำหรับการวางไข่และเลี้ยงดูลูกปลา และเป็นแหล่งที่มีอาหาร เช่น ลูกน้ำ

อรพรรณ กิรมจิตรพ้อง